

640-241

MAGYARORSZÁG
Budapest

1972 AUG 27

Vendéglátás

244

Terített asztal, kertben

A Pest-Ofner Zeitung írta

Egyetemista pincérek nyáron

A nyári zöldvendéglők nagy része a harmincas évek folyamán tűnt el; lassanként korszerű kerthelyiségekkel, szállodai teraszokkal pótolták őket.

A jó idő, természetesen, elengedhetetlen kelléke a zöldvendéglők és kerthelyiségek zavartalan működésének. Az időjárás szeszélye, a hirtelen vihar nemcsak forgalm kiesést, hanem sok munkát is jelent. A kertészszakmunkások, az evőeszközöket, a fedett helyre rohanó vendégeket minél gyorsabban ki akarják egyenlíteni számlájukat, fizetőpincér legyen a talpán, aki a zápor előtt simán el tudja végezni feladatát. (Mi tagadás, a „kedves vendég” sem mind csupa angyal. Jöcskán akad, aki — zápor előtt, alatt vagy a legszebb napsütésben — visszaél a kerthelyiség adta lehetőségekkel és egy óvatlan pillanatban fizetés nélkül távozik.)

A Gundel-kert és kortársai

Ha az időjárás a kerthelyiségek egyik legnagyobb problémája — a szakemberhiány a másik. A kerthelyiségek sok alkalmazottat foglalkoztatnak, a vállalatok biztosítják számukra a téli munkalehetőséget is. A régiak azonban lassanként kiöregsznek, utánpótlásra van szükség. Ezt a célt szolgálják a vendéglátóipari szakközépiskolán kívül a vállalatok által létesített tanfolyamok is, valamint az egyetemisták nyári foglalkoztatása. Nyáron rövid szaktanfolyam elvégzése után több száz egyetemista dolgozik a nagyobb kerthelyiségekben, legtöbbjük leszerződök a következő év melege hónapjaira is. Ilyen módon tudja a vendéglátóipar a balatoni munkahelyekre küldött dolgozóit is pótolni.

Budapestben a Gundel a legpatinásabb nyári kerthelyiség. A Hungaria Vállalat kezeli ezt a régi, európai hírű vendéglőt. (A Gundel vendéglő már akkor is megvolt, amikor — a főváros egyesítése idején — még működött például a vizivárosi Víg Sereksötis, az országúti vendéglő az Arany Tetűhöz, a Krisztinavárosban a Hét Víg Pintérlegényhez, az Isten Szeméhez és a Veres Ökörhöz cégjelzésű vendéglátóipari létesítmény.)

A Hungaria Szálloda és Éttermi Vállalat (Hungarhotels) a múlt évben nagy költséggel átalakította a Gundelt. Új, hangulatos fülkékkel, világító szökőkuttal és más, korszerű világítási újításokkal szépítették a ligeti vendéglőt. Az idén megnyílt az Állatkert felőli oldalon a magyar csárda, amely főleg az idegenforgalmat szolgálja.

A Danubius Vállalat a Margitszigeti Nagyszálló étterme és eszpresszója, az egyik legnagyobb budapesti kerthelyiség. A három részből álló kerthelyiséget és a zöldvendéglőt a jövő évre kertmérnökök tervei alapján átalakítják, megszépítik. Náluk sokat vi-

tatott probléma a kerthelyiségek. Az idősebb vendégek azt szeretnék, ha csendben ülhetnének a kerthelyiség árnyas fái alatt, a fiatalok viszont a divatos zenét kérik. Ezt az ellentétet úgy igyekeztek feloldani, hogy maradt a délutáni zene, de halkabb lett. (Az ifjabbak szerint viszont talán — így nem az igazi!)

A zenét természetesen a Margitszigeten is, mint mindenütt, beszámítják az árakba. A zenés árak öse, a füladó-fillér egyébként két kerthelyiségben, több mint százötven évvel ezelőtt született. Erről így ír egy régi krónika:

„Két vendéglőkert különösen kiválik a sok közül, mégpedig a Tretter-féle Georgia kert és a Beleznay kert a Kerepesi úton (ma Rákóczi út). Mindkettő kedves, árnyékos. Tagadhatatlan, hogy az este kivilágított lugasrekeszek és a zene ringató dallamai duplán édesítik meg az élet élvezeteit, aminek ellenében köteles a vendég a körülhordott kottalapra füladó-filléreit letenni. Ezt készséggel meg is tesszik, ha a magyar Rossini, Bihari János azt bandájával kiérdemli.”

Nincs arányban a panorámával

Az V. kerületi Vendéglátóipari Vállalatnak több kerthelyisége van. Ezek közül a Berlin kávéház-étterem a legnagyobb befogadóképességű, amióta a Bella Italia utcai részét a nagy forgalom miatt be kellett szüntetni és csak a Dunaparti része maradt meg. A Mátyás pince kertrésze aránylag kicsi, akárcsak a 100 éves vendéglő.

Sok kerthelyiség van a Pest-Budai Vendéglátó területén, még több a Dél-Budai és az Észak-Budai Vendéglátóipari Vállalatnál. Övék a legtöbb nagy forgalmú budai kertvendéglő és eszpresszó. A legfestőibb környezetben levő Halászbástya vendéglő forgalma viszont nincs arányban a panorámával, amelyet nyújt. Csak nagyon jó időben van tele.

A gondok közé tartozik — s nem kis mértékben — az, amit anyagi lehetőségeknek szoktak nevezni. Magyarul: a pénz.

Így például az V. kerületi vállalat szabadterei üzemet akart létesíteni az Engels téren. Ezt a tervet az V. kerületi tanács is támogatta. Kétségtelen, hogy nem kevesebb, mint másfél millió forintot emészett volna fel a kerthelyiség létesítése, ezért el kellett állni a tervtől. Általában a zöldvendéglők, a kerthelyiségek, a nyári eszpresszók csak akkor gazdaságosak, ha ál-

RÉGI TABÁNI VENDÉGLŐ BEJÁRATA
Kertmérnökök tervei alapján megszépítik

landó vendéglőkhöz, éttermekhez tartoznak. Még így is nagy költséget jelent a helyfoglalási díj, sok helyen a dobogó, a kerthelyiségek.

Úgy volt, hogy a sok év óta tartozás alatt álló körúti Hungaria is kap udvari helyiséget a készülő konyha felett. A csigalassúsággal újjáépülő nagy múltú kávéház-étterem mégsem kap kert, mert a palotát bérlő Lapkiadó Vállalat kifogást emelt ez ellen a terv ellen. (Mi tagadás: nehéz újságot írni, szerkeszteni zeneszó mellett.)

A kulturált üzemeltetés céljait szolgálják a vendéglátóipari versenyek. A Hungarhotels tavalyi kupaversenyén huszonhat csapat indult: szakácsok, cukrászok és felszolgálók. Ezen a versenyen az egyik pályázó ötlete volt a Gundel kertjének átalakítása. A kupamérkőzés győztes csapata svájci utazást nyert. A verseny sikeres ételeit, így többek között a szovjet és a spanyol menüt már találják a Gundel kertjében. Étekezhetnek a vendégek a kertben a versenyen bemutatott, új tervezésű díszasztaloknál is.

A Hungarhotels belső versenyén túl a Kereskedelmi és Pénzügyi Dolgozók Szakszervezete nagyszabású, országos versenyén is szép eredmények születnek a szakácsok, cukrászok és felszolgálók körében.

Honnan való a borralaló?

Visszatérve a gondokra, a zöldvendéglők és a kerthelyiségek problémái közé tartozik a dolgozók egyre fokozódó hétféle pihenőigénye. Vasárnap van a legnagyobb forgalom — s éppen ezért egyes helyeken csak ritkán juthatnak vasárnapi pihenőnapra a vendéglátóipari dolgozók. Igaz persze, hogy az ő számukra úgy hangzik a kérdés: pihenés vagy nagyobb kereset?

Régi panaszuk a vendéglátóipari dolgozóknak, hogy csak a nagyon csekély alapfizetés után kapnak táppénzt és nyugdíjat. Tekintve, hogy a borralalókkal, prémiumokkal és az ételforgalmi jutalékkal az alapfizetés többszörösét keresik meg, sérelmezik, hogy ez után nem részesülhetnek sem táppénzben,

sem nyugdíjban. Sokan olyan külföldi példákra hivatkoznak, ahol nemcsak az alapfizetés számít. Régi probléma, főként azok számára akik nemcsak a nyári évadban dolgoznak. (Általában az a hiedelem, hogy a külföldi vendégek, különösen a tőkésországból érkezők nagy borralalókat adnak. Ezzel szemben a felszolgálók, fizetőpincérek általános panasza, hogy a külföldi vagy egyáltalán nem, vagy csak ritkán ad borralalót. Csalódással tapasztalják ezt a kerthelyiségek egyetemista dolgozóit is.)

„Füladó-fillér” az árakban

Meleg nyári nappalokon az eszpresszók árnyas részei fővárosunk kedvelt találkozó- és pihenőhelyei. Esténként pedig, a csillagfényes égbolt alatt a fákat, bokrokat, virágokat megvilágító lámpák környezetében a nyári vendéglő vonzereje sohasem csökken, még ott sem, ahol szól a zene és a mai „füladó-fillér” láthatatlanul szerepel az étlap jobb oldalán. Újabban — éppen az idej nyár második felében — váratlan ellenségek támadt a pest-budai kertvendéglőknek: a szúnyog. A fővárosban ritkán láttak még annyi szúnyogot, mint a rendkívül meleg júliusi-augusztusi eleji napokban, pontosabban esteiken. A jól (vagy majdnem jól) világított kerthelyiségeket itt-ott akkora rajokban támadták meg ezek a csípős bogarak, hogy a vendégek jobbnak találták védett helyre menekülni előlük.

A nyári vendéglátóhelyeket egyébként egy száz év előtti verses riport is dicséri. Müller Károly, a Pest-Ofner Zeitung „redaktora” magyar nyelvű munkájának, az Útmutatónak egyik szakaszát idézzük:

„Hüselni óhajtasz Hüseliden,
a tikkasztó hév nyárba?
Úlj a Magyar Király elé, hűsít
sátrának árnya!
Kávészva nézd, mint hömpölyög
sétáló Delnők árja,
Gyönyörre Bihr úr invitál,
vendégit ide várja.”

PALÁSTI LÁSZLÓ